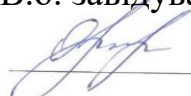

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти
Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри дошкільної освіти

 доц. Ольга МЕЛЬНИКОВА

“30” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 24 ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 0.12 Дошкільна освіта.

Розробники: кандидат педагогічних наук, доцент Залізняк А. М.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дошкільної освіти.

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року

В.о. завідувача кафедри дошкільної освіти Ольга МЕЛЬНИКОВА

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету дошкільної та спеціальної освіти

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії

факультету дошкільної та спеціальної освіти Ольга БУТЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	3/90
Курс	2	2
Семестр	3	3
Кількість змістових модулів із розподілом:	4	4
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні:	44	10
Лекційні	22	6
Семінарські / Практичні	12	4
Лабораторні	10	–
Самостійна робота	40	72
Індивідуальні завдання	6	8
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у майбутніх вихователів знань, умінь і навичок, необхідних їм для моделювання педагогічного процесу, спрямованого на збереження життя, зміцнення здоров'я та формування рухових умінь і навичок дітей раннього і дошкільного віку, формування професійних умінь та навичок щодо педагогічного супроводження усіх форм роботи з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу та родини.

Завдання : забезпечувати формування загальних та фахових компетентностей:

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

3. Результати навчання за дисципліною

Очікувані результати навчання:

ПР-01. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-05. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї освіти.

ПР-25. Використовувати засвоєні уміння і навички занять популярними видами рухової активності оздоровчої спрямованості.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Тема 1.1. Вступ. Вітчизняна система фізичного виховання. Теорія фізичного виховання дітей від народження до шести років.

Предмет та основні поняття теорії та методики фізичного виховання. Наукові основи теорії та методики фізичного виховання. Методи наукових досліджень в теорії фізичного виховання. Фізичне виховання – суспільне явище. Фізична культура в Україні. Основні принципи системи фізичного виховання. Основні ланки системи фізичного виховання.

Предмет теорії фізичного виховання дошкільників. Взаємозв'язок теорії фізичного виховання дошкільників з іншими науками. Розвиток теорії фізичного виховання дошкільників. Завдання фізичного виховання дошкільників. Завдання фізичного виховання.

Тема 1.2. Засоби фізичного виховання.

Характеристика та види фізичних вправ. Класифікація фізичних вправ. Оздоровчі сили природи (сонце, повітря, вода, ґрунт) та гігієнічні фактори (розпорядок процесів життєдіяльності, харчування, особиста та громадська гігієна) як засоби фізичного виховання.

Тема 1.3. Фізичне виховання дітей раннього віку та вікові особливості дітей раннього й дошкільного віку.

Вікові особливості дітей раннього й дошкільного віку. Фізичне виховання дітей першого та другого років життя.

Тема 1.4. Загальні основи навчання та розвитку дітей дошкільного віку у процесі фізичного виховання.

Єдність навчання, виховання та розвитку дітей у процесі фізичного виховання. Принципи навчання. Методи навчання фізичних вправ. Закономірності формування рухових вмінь та навичок.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ РУХІВ.

Тема 2.1. Методика розвитку рухових якостей та навчання дітей дошкільного віку рухів

Методика розвитку рухових (фізичних) якостей: швидкість, спритність, гнучкість, витривалість, сила. Методика навчання основних рухів (ходьба, біг, вправи у рівновазі, лазіння і повзання, стрибки, метання). Загальнорозвиваючі

вправи та вимоги до них. Стройові вправи (шикування, перешикування, рівняння, повороти, розмикання, змикання).

Тема 2.2. Рухливі ігри та методика їх проведення.

Оздоровче та виховне значення рухливих ігор. Організація та методика проведення рухливих ігор. Керівництво рухливими іграми в різних вікових групах. Рухливі ігри під музику. Методика проведення ігор спортивного характеру (бадмінтон, городки, настільний теніс, баскетбол, хокей, футбол).

Тема 2.3. Методика навчання дошкільників спортивним вправам та іграм.

Методика навчання дошкільників вправам спортивного характеру: катання на санках, лижах, ковзанах, роликових ковзанах, велосипеді, самокаті, плавання. Методика проведення ігор спортивного характеру: бадмінтон, настільний теніс, городки, футбол, баскетбол, хокей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 3.1. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня

Ранкова гімнастика та гімнастика після денного сну. Фізкультхвилинки, фізкультурні паузи.

Тема 3.2. Забезпечення рухової активності у повсякденному житті дітей.

Рухова активність – необхідна умова всебічного розвитку дітей. Керівництво самостійною руховою діяльністю дітей (самостійні заняття фізичними вправами). Організація активного відпочинку дітей дошкільного віку (дитячий туризм або екскурсії за межі ЗДО, дні здоров'я, фізкультурні розваги, фізкультурні свята, дні здоров'я, канікули, пішохідні переходи). Індивідуальна робота з дітьми та заняття з невеликими групами. Фізкультурні завдання додому.

Тема 3.3. Методика проведення занять з фізичної культури

Типи занять з фізичної культури. Структура та зміст занять з фізичної культури. Способи організації дітей на заняттях з фізичної культури. Заняття з фізичної культури на повітрі. Особливості проведення занять з фізичної культури у різних вікових групах. Методика проведення занять з фізичної культури у мішаних за віком групах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. МЕТОДИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО РОБОТОЮ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗДО.

Тема 4.1. Планування та облік роботи з фізичного виховання в ЗДО.

Основні вимоги до планування навчального матеріалу з фізичної культури. Розподіл програмного матеріалу з фізичної культури у перспективному плані. Оперативне планування з фізичної культури. Облік роботи фізичної культури.

Тема 4.2. Створення умов для фізичного виховання дітей у ЗДО.

Фізкультурне обладнання групової кімнати, фізкультурного залу та фізкультурного майданчика. Санітарно-гігієнічні вимоги до фізкультурного залу. Нестандартне фізкультурне обладнання.

Тема 4.3. Організація та керівництво системою фізичного виховання в ЗДО та в сім'ї

Функціональні обов'язки завідувача, педагогів та медичних працівників в організації фізичного виховання дітей. Лікарсько-педагогічний контроль за фізичним вихованням. Контроль за станом здоров'я та фізичним розвитком дітей. Контроль за розвитком рухів у дітей та організацією рухового режиму. Контроль за організаційними формами фізичного виховання дітей. Фізичне виховання дитини в сім'ї. Проблеми наступності у фізичному вихованні старших дошкільників та першокласників. Проблеми фізичної підготовки дошкільників до навчання в школі.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма навчання						заочна форма навчання					
	усього	л	п	лаб	інд	с.р.	усього	л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1												
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ												
Тема 1.1. Вступ. Вітчизняна система фізичного виховання. Теорія фізичного виховання дітей від народження до шести років.	8	2	2			4	4					4
Тема 1.2. Засоби фізичного виховання.	6	2		2		2	4					4
Тема 1.3. Фізичне виховання дітей раннього віку та вікові особливості дітей раннього й дошкільного віку.	4	2				2	4					4
Тема 1.4. Загальні основи навчання та розвитку дітей дошкільного віку у процесі фізичного виховання.	6	2				4	4					4
РАЗОМ ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 1	24	8	2	2		12	16					16
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ РУХІВ.												
Тема 2.1. Методика розвитку рухових якостей та навчання дітей дошкільного віку рухів	8	2	2	2		2	10				2	8
Тема 2.2. Рухливі ігри та методика їх проведення	8	2		2		4	6	2				4
Тема 2.3. Методика навчання дошкільників спортивним вправам та іграм	8	2	2			4	10				2	8
РАЗОМ ЗА ЗМІСТОВИМ МОДУЛЕМ 2	24	6	4	4		10	26	2			4	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ												
Тема 3.1. Фізкультурно-оздоровчі заходи в ЗДО в режимі дня	8	2	2			4	6	2				4

6. Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теорія і методика фізичного виховання як наукова та навчальна дисципліна	2	
2	Особливості методики розвитку рухових якостей та основних рухів у дошкільників	2	
3	Методика навчання дітей ігор та вправ спортивного характеру	2	
4	Організація та проведення фізкультурно-оздоровчих заходів з дітьми дошкільного віку	2	2
5	Організація та проведення занять з фізичної культури для дітей молодшого та старшого дошкільного віку.	2	2
6	Зв'язок родини та ЗДО з питань фізичного виховання дітей дошкільного віку	2	
ВСЬОГО		12	4

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Засоби фізичного виховання та методи навчання фізичних вправ	2	–
2	Вправляння студентів у проведенні вправ на шикування і перешікування, загально-розвивальних вправ.	2	–
3	Практичне проведення рухливих ігор для дітей різних вікових груп	2	–
4	Забезпечення рухової активності у повсякденному житті дітей	2	–
5	Планування та облік роботи з фізичного виховання в ЗДО	2	–
ВСЬОГО		10	–

8. Самостійна робота

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Фізичне виховання дітей раннього віку	5	9
2	Вікові особливості дітей раннього й дошкільного віку	5	9
3	Методика навчання дошкільників спортивним вправам	5	9
4	Планування та облік роботи з фізичного виховання в ЗДО	5	9
5	Створення умов для фізичного виховання дітей у ЗДО	5	9
6	Проблеми фізичної підготовки дошкільників до навчання в школі	5	9
7	Проблеми наступності у фізичному вихованні старших дошкільників та першокласників	5	9
8	Методика проведення занять із фізкультури для дітей раннього віку	5	9
Разом		40	72

9. Індивідуальні завдання

1. Наукові основи теорії і методики фізичного виховання.
2. Методи наукових досліджень в теорії фізичного виховання.
3. Фізична культура в Україні.
4. Оздоровчі сили природи як засіб фізичного виховання.
5. Гігієнічні фактори як засіб фізичного виховання.
6. Характеристика програми з фізичної культури.
7. Принципи навчання у фізичному вихованні.
8. Методи та прийоми навчання фізичних вправ.
9. Розвиток рухових якостей у дітей дошкільного віку.
10. Рухливі ігри та методика їх проведення.
11. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня.
12. Типи занять з фізичної культури.
13. Способи організації дітей на заняттях з фізичної культури
14. Оптимальна рухова активність – необхідна умова всебічного розвитку дітей.

15. Планування та облік роботи з фізичного виховання в дошкільному закладі.

16. Фізичне виховання дітей першого року життя.

17. Фізичне виховання дітей другого року життя

Вимоги до написання та захисту ІНДЗ

1. Кількість використаної літератури – не менше трьох примірників.
2. Кількість сторінок – від 7 рукописних або 10 друкованих (не враховуючи титульної сторінки та списку використаної літератури).
3. Робота має складатися з плану, короткого вступу, основної частини та висновків.
4. Термін зарахування – до останнього семінарського заняття.

10. Методи навчання

- *Інтерактивні методи* (метод мозкової атаки, аналіз конкретних ситуацій, дискусія).
- *Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності* (метод усного опитування, **письмовий контроль, тестові методи перевірки знань**)
- *Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності* (словесні (бесіда, пояснення, розповідь, лекція), **наочні (демонстрування)**, конспектування та аналіз першоджерел, **практичні методи**, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дослідницький)
- *Методи самостійної роботи студентів* (**робота з підручником, програмою**)
- *Методи формування обов'язку і відповідальності в учінні* (заохочення, переконання, позитивний приклад, осуд, вимога).
- *Методи усного контролю і самоконтролю* (індивідуальне, фронтальне опитування, усний залік).

11. Методи контролю

Поточне оцінювання відповідей та виконання завдань на практичних заняттях, модульний контроль, оцінювання ІНДЗ, підсумковий контроль

12. Критерії оцінювання результатів навчання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка За національною шкалою
90-100	A	відмінно	Студент виявляє особливі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати здобуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розериває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
82-89	B	добре	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
75-81	C	добре	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати діяльність власну, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
69-74	D	задовільно	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати	Середній (репродуктивний)	задовільно

			навчальний матеріал виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих		
60-68	E	задовільно	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-59	F	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно
1-34	FX	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

13. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми

Поточне тестування та самостійна робота											МК № 2	МК № 1	ІНДЗ	Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль № 1		Змістовий модуль № 2				Змістовий модуль № 3			Змістовий модуль 4						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	10	10	15	10	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5					

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

Розподіл балів, які отримують студенти заочної форми

Поточне тестування та самостійна робота			ІНДЗ	Підсумковий тест	Сума
Змістовий модуль 3					
T1	T1	МК			
30	30	10	20	10	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Рекомендована література

Основна:

1. Аксьонова О. П. Школа розумного руху: програма фізичного виховання в системі “ДНЗ – ПОЧАТКОВА ШКОЛА”. Запоріжжя : ЗАППО, 2010. 62 с.
2. Богініч О. Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри О.Л.Богініч. Київ: 2001. 184с.
3. Вільчковський Е.С., Курок О.І. В46 Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 428с. http://document.kdu.edu.ua/info_zab/014_312.pdf
4. Вільчковський Е.С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах : навчально-методичний посібник Тернопіль : Мандрівець, 2008. 128 с.
5. Вільчковський Е. С, Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: підручник. Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2019. 467 с.
6. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років / наук.кер.проекту: О.В.Огневюк, К.І.Волинець; наук. кер. програмою: Проскура О.В., Кочина Л.П., Кузьменко В.У., Кудикіна Н.В. та ін. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2012. 492 с.
7. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання: у 2 т. / за ред. Т.Ю. Круцевич. Київ : “Олімпійська література”, 2017. Т 1. 384 с.
8. Москаленко Н.В., Борисова Ю.Ю., Сидорчук Т.В., Лядська О.Ю. Інформаційні технології у фізичному вихованні: навчальний посібник. Дніпропетровськ : Інновація, 2014. 128 с.
9. Москаленко Н.В. Кожедуб Т.Г. Інноваційні підходи до теоретичної підготовки у фізичному вихованні: навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2015. 107 с.
10. Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту. Київ: Олімпійська література, 2008. Т. 2. 366 с.
11. Загородня Л. П., Тітаренко С. А. Фізичне виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2019. 272 с.
12. Лохвицька Л. В., Андрущенко Т. К. Дошкільникам про основи здоров'я: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 176 с.
13. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навчальний посібник. Харків, 2008. 406 с. <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/Hydoliii.pdf>
14. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / О.Л. Богініч. Київ: Генеза, 2013. 127 с.

15. Черненко, С. О. Теорія й методика фізичного виховання : навчальний посібник: у 2 частинах / Черненко С. О. Краматорськ : ДДМА, 2021. Частина 1. 215 с.

http://www.dgma.donetsk.ua/docs/kafedry/fizv/metod/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D1%84%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf

Допоміжна:

1. Богініч О. Здоров'я та фізичний розвиток дитини: реалізація завдань освітньої лінії «Особистість дитини». *Дошкільне виховання*. 2012. № 9. С. 3 – 7.
2. Єфименко М. М. Денна гімнастика пробудження. *Дошкільне виховання*. 2014. № 4. С. 8–11.
3. Єфименко М. М. Оптимальний руховий режим . *Дошкільне виховання*. 2014. № 7.С. 26–30.
4. Організація оздоровчої роботи в ДНЗ. / Уклад. Л.А. Швайка. Харків: Вид. група «Основа», 2008. 253 с.
5. Фізичний розвиток дітей в умовах дошкільного навчального закладу: методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України (Додаток до листа від 16.08.2010 № 1/9-563). *Дошкільне виховання*. 2010.№ 9.С. 9.

15.Інформаційні ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ).
2. Поглиблюють інформацію про особливості педагогічної професії та організацію навчально-виховного процесу у вузі матеріали, розміщені на веб-сторінках:
 - www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України
 - www.nduv.gov.ua – веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського.
 - www.tnpu.edu.ua – веб-сторінка Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
 - www.nduv.gov.ua Бібліотека Вернадського
 - www.doshkolyata.com.ua/ Сайт для батьків
 - <http://www.experiment.lv/> Розвивальне навчання. Головна мета: створення освітньої площі для цілісної розвивальної освіти. Представлена інформація про організацію дошкільної, шкільної освіти і освіти дорослих; дослідна та видавнича діяльність центру; електронна бібліотека та ігротека.